

Lähem tutvus: Estonia piraadiballeti lavastaja sai Pariisi ooperi balletijuhiks

José Carlos Martinez, balleti «Korsaar» koreograaf ja lavastaja Estonias, töötab Pariisi Ooperi balletijuhi ametikohal alates 5. detsembrist 2022.

Aastakümneid Pariisi Rahvusooperi Balletti esindanud väljapaistev tantsija José Carlos Martinez on sel alal ka üks enim auhinnatuid. Rahvusvahelises meedias on äramärkimist leidnud tõsiasi, et rafineeritud tehnikaga sihvakas ning aadelliku hoiakuga Martinez oli justkui loodud kehastama elegantseid printsirole.

Ta on ainsana lisaks paljudele teistele auhindadele saanud ka kolm kõige nimekamat rahvusvahelist auhinda: Lausanne'i auhind (aastast 1973 Šveitsis toimuvat Prix de Lausanne'i peetakse parimaks balletikonkursiks maailmas), Benois auhind (Prix Benois de la danse on saanud nime vene kunstitegelase Alexandre Benois (1870 – 1960) järgi, selle konkursi žürii koosneb balletivaldkonna kõige kompetentsematest esindajatest), Varna konkursi kuldmedal (Concours de Varna on maailma vanim balletikonkurss, mis sai alguse 1964 Bulgaarias). Jaapani ajakiri Shinshokan Dance Magazine tunnustas Martinezi kui üht maailma parimat tantsijat.

A. Adami balleti «Korsaar» proov [rahvusooperis Estonia](#).
Koreograaf ja lavastaja José Carlos Martinez.

Rünno Lahesoo

1969. aastal Hispaanias Kartageenas sündinud José Martinez alustas tantsimist oma kodumaal, 1987 astus ta Pariisi Ooperi Balletikooli, 19-aastasena ühines Pariisi Ooperi balletitrupiga, kus teda saatis pidev edu kuni kõrgeima tiitli danseur étoile saavutamiseni 31. mail 1997 etenduse Sülfid (La Sylphide) järel. Étoile (täht) on Pariisi Rahvusooperis balletiartistidele antav kõrgeim võimalik hinnang ja tiitel. Üldjuhul peab artist hierarhiat arvestades olema eelnevalt jõudnud esitantsijate hulka. Danseur étoile nimetuse saab tantsija balletietenduse lõpul publiku ees Ooperimaja peadirektori esitlusel ning balletijuhi ettepanekul. Üldiselt võetakse otsus vastu etenduse jooksul, peaosas tantsiv

kultuur.postimee...

Rahvusooper Estonia
Eesti Rahvusballett
Teater

kandidaat ei ole niisiis sellest eelnevalt teadlik.

A. Adami balleti «Korsaar» proov rahvusooperis Estonia.
Koreograaf ja lavastaja José Carlos Martinez.

Rünno Lahesoo

Aastatel 2011 – 2019 oli Martinez Hispaania Rahvusliku Balletitrupi (Compañía Nacional de Danza) kunstiline juht. Andeka koreograafina on ta lavastanud erinevaid klassikalisi ballette mitmete maade Rahvusooperites: Roomas, Pariisis, Eestis, samuti Sloveenias ja Horvaatias.

Käesoleva aasta detsembri alguses Pariisi Rahvusooperi balletijuhina ametisse asunud Martinez valiti arvukate kandidaatide hulgast. Pariisi Rahvusooper on teatanud, et balletijuhi kohale esitati ühtekokku 23 kandidatuuri, kelle hulgas olid 11 prantsuse kodakondsusega isikut ja 12 välismaalast. Valikukomisjon andis kaheksa kandidaadi hulgast soovitud edasi Ooperimaja peadirektorile Alexander Neefile, kes kuulab nelja kandidaadi visiooni ja ideid, avaldamata siiski nende identiteeti.

A. Adami balleti «Korsaar» proov rahvusooperis Estonia.
Koreograaf ja lavastaja José Carlos Martinez.

Rünno Lahesoo

Selge visiooni ja tasakaaluka strateegiaga uus balletijuht Martinez soovib kaasa aidata ühtekuuluvustunde suurendamisele erinevate loominguiliste koosseisude vahel ning üksmeele saavutamisele balletitrupis, mis toimuks piisavalt usalduslike suhete loomise kaudu võimaldamaks oma arvamuse ning soovitude väljaütlemist, jättes muidugi ka otsustamisvabadust. Balletitrupi vaim on alles, kuid see tuleb üles äratada, ütleb Martinez ning lisab, et balletijuhi ülesanne ei ole esindamine, vaid tantsijate ja teiste etenduse ettevalmistamisega tegelevate ametiesindajate vajaduste ärakuulamine ja kuulda võtmine.

Teades, et iga tantsija eesmärgiks on karjäär, mis võimaldaks arengut, rõhutab Martinez ka selle tähtsust, et tippantsijad (danseurs/danseuses étoiles) oleksid tuntud ja paneksid

unistama, samuti on oluline meeles pidada, et nad esindavad oma kultuuriasutust, Pariisi Rahvusooperit, kuhu balletitrupp kuulub. Martinezi visioon kaitseb erinevate stiilide esindatust tasakaalustatud moel, sisaldades niihästi klassikalise repertuaari suuri ballette kui avangardi. Samuti soovib Martinez kaasaegsesse loomingusse sisse viia varvaskingade kasutamise, lood peaksid aga vastama ja olema lähedased kaasaja inimeste küsimustele ja probleemidele, millega vaataja saaks end samastada. Alustuseks peab Martinez vajalikuks esitada teistes teatrites juba loodud ballette, enne kui kohapeal uusi on loodud, sest muusikast stsenaariumi, kostüümide ja balleti valmimiseni läheb kolm aastat.

Pariisi Rahvusooperi balletitruppi kuulub praegu 150 tantsijat, kellest 16 on tipptantsijad (danseur étoile), 13 esitantsijat ning peaaegu kõik on pärit Pariisi Rahvusooperi Balletikoolist. Vastuvõtt balletitruppi toimub iga-aastase konkursi alusel, tantsijate karjäär lõpeb 42-aastaselt. Kolme sajandi vanuse traditsiooniga Pariisi Rahvusooperi Balletikooli peetakse üheks maailma parimatest, sellele pani aluse Louis XIV 1713.a. Rahvusooperil on seega oma kasvulava ning väljastpoolt võetakse vastu väga vähe uusi tantsijad.

Pariisi Rahvusooperi ehk Opéra Garnier hoone ehitus algas 1860 Napoléon III soovil. Noor arhitekt Charles Garnier valiti välja 170 konkureeriva arhitekti hulgast. Hoone ehitust takistasid muuhulgas 1870.a. sõda ning Teise Keisririigi lõpp, kuid see valmis siiski 1875. Imposantsest uusbarokk-stiilis hoonest on olnud inspireeritud mitmeid teatrietendused ning raamatud, nende hulgas «Ooperifantoom».

Hoone on ka seestpoolt muljetavaldav juba fuajeest alates. Suures peasaalis, kus istekohti on 1900, domineerivad kuldsed ja punased toonid. Saali fantaasiaküllase laemaali on 1964 teostanud kuulus kunstnik Marc Chagall, kellele eelmisel aastal püstitati Narvas mälestuskivi, — võib ehk öelda, et Eesti uhkuseks, — seoses tema sealviibimisega mõne aasta jooksul. Tagasi Ooperimaja juurde tulles: tähelepanuväärsuste hulka kuulub samuti valgest marmorist peatrepp punasest ja rohelisest marmorist trepibalustraadiga. Selles kaunis paigas on lavale toodud klassika suurteosed nagu «Sülfiid» (La Sylphide 1832), «Giselle» (1841), «Paquita» (1846), «Korsaar» (Le Corsaire

1865), «Coppélia» (1870). Balletijuhtidena on tegutsenud Rosella Hightower (1980 - 1983), Rudolf Noureev (1983 –1989), Patrick Dupond (1990 -1995), Brigitte Lefèvre (1995 - 2014), Benjamin Millepied (2014 - 2016), Aurélie Dupont (2016 - 2022).

José Carlos Martinez on tänulik talle osaks saanud usalduse eest ning tunneb rõõmu taaskohtumise üle Pariisi Rahvusooperiga, seekord siis uues rollis.